

FORA PISTA

Albert Mestre

“Ha existit un feixisme d'espectre ampli, molt arrelat a casa nostra, del qual no es vol parlar”

JORDI DURAN I SUÀREZ (MÓRA LA NOVA, 1965)

Filòleg i periodista

Dirigix el Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL) a Terres de l'Ebre. Se'ls ha g'rat faena?

Des que el Consorci va arrancar a finals dels 80 fins avui, el país ha canviat. La societat i les institucions van pensar que havíem assolit una certa normalitat i ens vam relaxar. Cap al 2000, amb l'arribada de la nova immigració, ens vam abocar a l'acolliment lingüístic. I vam deixar altres línies de treball, com l'assessorament o coses llavors molt habituals com fomentar el català al comerç. Potser pensàvem que allò estava superat i ara veiem que no ho està.

Històricament, l'Ebre ha estat un dels bastions de l'ús social del català.

Encara ho és. Però no ens podem encantar. Aquí, el català també ha reulat, encara que continua funcionant com a llengua franca, ambiental. Però no perdrem de vista que en el conjunt de Catalunya, a finals del franquisme, l'ús social del català estava al 50-50 i ara ha retrocedit en benefici del castellà en una proporció de 70-30.

El consens polític sobre el català a la transició ha saltat pels aires.

I això que, fa 40 anys, la llengua tenia una situació més favorable, encara que la sensació era la contrària, perquè en l'àmbit oficial havia estat prohibida. Però al carrer es parlava més que ara. Des de 2010, tot se n'ha anat als extrems i el català ho ha notat.

Què fa avui el CPNL?

El 75 per cent de la nostra faena és formació per a adults, dos terços dels quals són nous nadius i la resta, catalanoparlants. Tenim un miler d'usuaris. El repte és transformar este coneixement de la llengua en ús social.

Les parelles lingüístiques són una eina.

El voluntariat lingüístic és, en molts casos, l'única possibilitat per als no catalanoparlants de practicar social-

“L'Ebre i Catalunya sencera també han estat terra de feixistes. Però la història oficial en parla poc. És una realitat incòmoda, que fa nosa”

“El canonge Montagut, de Móra d'Ebre, era amic del dictador Primo de Rivera i intervenia en els seus mitings. I, com ell, estes terres han conegut molta gent influent de dretes”

“En el pas de la falange a l'independentisme hi ha hagut la centrifugadora del catalanisme, que va fer molta bugada. Però avui, sembla que no es pot ser independentista i de dretes”

ment la llengua, ja que el seu entorn no parla català. **Vostè també és periodista i fa recerca històrica. Ha trobat una veta de mercat curiosa: personatges rellevants de la dreta que la història ha oblidat.**

Tot va començar amb un treball sobre el comportament electoral a Móra d'Ebre durant la democràcia. Retrocedint en el temps, vaig trobar alguns personatges del territori, vinculats a la dreta i l'extrema dreta, que havien tingut un paper, malgrat que secundari, prou rellevant en la nostra història.

Com Daniel Serres.

D'origen carlista, va ser diputat provincial i membre de la Mancomunitat de Catalunya. Em va sorprendre que gairebé no sortís en els llibres d'història, a diferència d'altres com Bladé i Desumvila o Martí Rouret, tots d'esquerres. I Serres era de Móra de tota la vida, de la casa dels Danielets.

La història del canonge Montagut dona per a una pel·lícula.

Aprofundint en la història de Serres, em van sortir altres personatges, com este canonge, un clergue de Móra que va viure la seua màxima esplendor en la dictadura de Primo de Rivera, de qui era amic, fins al punt que quan el dictador venia a fer mitings a Catalunya el canonge Montagut també hi intervenia.

Sempre deia que tenia un pla per a exterminar el català en només 20 anys, a través de l'escola, i criticava els franquistes per ser massa tebis amb la llengua: els retreia que parlessin entre ells en català.

El periodista Josep Bru, o el comandant Gimeno, són altres dels “oblidats” que ha investigat.

Insistixo que són personatges secundaris, però sorprenen que se n'haja escrit tan poc o res. Bru, també carlista, va ser un tivissà que va posar el seu treball a la causa de l'extrema dreta. Tenia un germà, d'ERC, a qui va salvar la vida ajudant-lo a exiliar-se. El co-

mandant César Gimeno, nascut a Calaceit i casat a Móra, va fundar el Grupo Alfonso, una associació de suport monàrquic, l'equivalent avui a la Fundació Princesa de Girona.

A què atribueix este silenci de la historiografia oficial sobre personatges com estos?

Estudiar sobre gent, encara que siga rellevant, vinculada a la dreta i l'extrema dreta no és estètic.

Però formen part de la nostra història.

Móra, les Terres de l'Ebre i Catalunya sencera també han estat terra de feixistes. El feixisme no va venir de fora, eh! Estes terres han donat molta gent de dreta i d'extrema dreta. Només cal mirar el nomenclator de carrers a Tortosa. Hi ha un feixisme, en sentit ampli, molt arrelat a casa nostra. I això és una realitat incòmoda que fa nosa.

Avui costa de trobar gent que s'autoproclame de dretes.

D'haver-n'hi, n'hi ha. Al nostre país, el catalanisme, primer, i l'independentisme, després, han estat grans blanquejadors de la dreta. Jo conec gent gran, que avui abraça l'estelada, i que han estat *jefes del movimiento*. En el pas de la falange a l'independentisme, entremig, hi ha hagut la centrifugadora del catalanisme, on s'ha fet molta bugada. Ei, que tothom té dret a evolucionar. Però no entenc per què no es pot ser catalanista o independentista i de dretes.

Ha obert un camí interessant.

Conste que ho faig d'una manera absolutament despassionada. Reconeix que és un treball que té un punt de perill.

Per?

Perquè la ratlla sempre és molt fina i, tal com està tot avui, és molt fàcil que t'acusen d'enaltir ves a saber qui. Jo només m'he limitat a constatar una realitat que no s'ha explicat prou. Però existir, ha existit.